

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XXIX. Priscos Germanos unum, verum æternum Deum in trinitate coluisse, sub Solis, Lunæ, atque Ignis numinibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

Ceterum HERCULI, quem *primum omnium virorum fortium, ituri in praelia, canebant*, quod fuerit apud Germanos nomen, planè ego ignoro. Gallos suâ lingvâ adpellasse ΟΥΡΜΙΩΝ, ΟΓΜΙΩΝ, auctor est Lucianus, in Hercule Gallico.

CAP. XXIX.

Priscos Germanos unum, verum, aeternum Deum in trinitate coluisse, sub SOLIS, LUNAE, atque IGNIS numinibus.

QUANTA fuerit, non modò in Græcorum ac Latinorum, sed etiam in Ægyptiorum, & Celtarum, aliarumque gentium theologiâ variorum numinum confusio, 10
satis ex hæcenus dictis perspectum est. Causa tantæ confusionis origoque nulla alia fuit, nisi ea, quam supra ostendi. nempe, quum Adamus, & primi ejus posterum uni illi vero atque æterno Deo, cunctarum rerum conditori, ob multiplicem potentiam, ac vim, variasque ob virtuteis, & effectus, varias ac multiplicis tribuissent adpellationes; primò horum filii, verum Deum existimantes Solem, dein Lunam etiam cum Sole conjunctam; hos sub dictis adpellationibus venerati sunt. mox horum filii atque nepotes, alia etiam sidera inter numina cœlestia adsciscentes, mirificè easdem adpellationes permiscuerunt magis inter ea, quàm distribuerunt. Quâ confusione licet in tantum demissirint; tamen sapientiores, priscæque theologiæ, quam ab Adamo majores eorum acceperant, paullo peritiores sacerdotes, unum esse summum in cœlis Deum, rerum omnium auctorem juxta ac moderatorem, ceteris illis deis, simulque hominibus imperitantem, professi sunt; ut supra demonstratum. Ab hac tamen veri Dei notitiâ aliæ gentes longius, quàm aliæ, in errores deflexerunt; ut ex Græcorum Latinorumque auctorum lectione cuius intelligere promptissimum est: quos singulos hoc loco citare, nimis foret alieno in opere longum, nec necessarium. Celtas nostros, atque in his maxime Germanos ac Gallos, quam diligentissimè priscæ theologiæ servasse memoriam, vel ex eo satis claret, quòd uni, ex reliquis gentibus, de vero illo æternoque numine ΤΗΕΥΤΗ, & item de primo mortalium, quem is è terrâ formaverat, ΜΑΝΝΟ, notitiam satis probam sanamque habuere. Nec minùs tamen ex eo quoque summa eorum respicitur religio atque pietas, 30
quòd summum æternumque ΤΗΕΥΤΗ trinum in unitate, & unum in trinitate professi sunt. Cujus equidem rei apud alias quoque gentes ab initio quædam fuit notitia, maximè apud Ægyptios: verum postea iis sæculis, quibus rectè etiam tum senserunt nostri, tam exigua ejus apud illos relicta fuerunt vestigia, uti ne ipsi quidem, qui quotidie ea conspicerent, quid sibi vellent, intelligerent. De Germanis nostris hæc supra ex Cæsaris cognovimus belli Gall. comment. VI: *Deorum numero eos solos ducunt, quos cernunt, & quorum opibus aperitè jurantur; Solem, & Vulcanum, & Lunam: reliquos ne famâ quidem acceperunt. Quæ quamlibet fallâ videantur ex iis, quæ supra ex Tacito & aliis auctoribus de pluribus Germanorum diis adduxi: tamen per se quàm verissima sunt. quidpe majores nostri unum, solum, æternum agnoverunt Deum, in tribus personis, PATRIS, FILII, & SPIRITUS 40
SANCTI, quemadmodum ipse primo eorum patri ΜΑΝΝΟ sese manifestaverat; hic verò filios nepoteisque suos edocuerat. Antiquâ tamen illâ Satanæ, æterni humani generis hostis, illusionem, unâ cum reliquis mortalibus, circumducti, trinam hanc divinitatem rebus à vero æternoque Deo conditis attribuerunt, Soli, Lunæ, ac Vulcano: ita, uti Solem intelligerent esse Deum patrem; Lunam, Deum Filium; Ignem, Deum Spiritum sanctum: quia horum maxima erat omnibus in rebus virtus atque potestas. Vetustissimos idem sensisse Ægyptios, ostendit Diodorus, lib. I, his verbis: Τὸς δὲ οὐκ κατ' Αἰγυπτίον Φασὶ ἀνθρώπων τὸ παλαιὸν ἑνοῦν εἶναι, ἀναβλέψασθαι εἰς τὸ κόσμον, ἔτι τῶν ἑλίων φύσιν καὶ πλανήτων καὶ ζευμάσων, ὑπολαβάνειν εἶναι δύο θεοὺς αἰδῆς τε καὶ πρώτης, τὸν τε ἥλιον, ἔτι τῶν σελαίων. Τῶν δὲ ἑσπέρων θεὸς ὁ Φίσιων καὶ τὸ σύμπαντα κόσμον διοικεῖν, τρεῖς Φοῖβος τε καὶ αὐροῦρας πάντα. τὸ δὲ πῦρ μετρητὸν δόμῳρον ἢ Φαίρον ὀνομάσαι, νομίσασθαι μίγαν εἶναι θεὸν, καὶ πολλὰ συμβαλλεῖν πᾶσιν εἰς ἡρώτων τε ἔτελειαν αὐξήσιν. Id est: Vetustissimos ajunt in Ægypto mortales, quum mundum suspicerent, cunctarumque rerum naturam cum stupore admirarentur, duos esse deos conjecisse, æternos, atque omnium primos, Solem ac Lunam. hos deos mundum universum gubernare statuunt, nutrienteis & augenteis omnia. Ignem porro per interpretationem Vulcanum dicere: & ipsum magnum deum esse existimanteis, qui multum ad cunctarum rerum generationem, exactumque incrementum conferat. Sed hæc sententia de nostris Germanis uti satis firmetur, pluribus ostendendum erit argumentis rationibusque idoneis, reliquum etiam mortalium genus initio in Sole, Lunâ, ac Vulcano, trinitatem unius*

unius veri Dei veneratum esse. Ac de Deo equidem patre, quem Solem interpretabantur, satis jam planum esse puto. omnia quidpe reliquorum deorum numina ad unum spectare Solem, & omnes virtutes, effectusque qui Soli tribuebantur, uni convenire Deo; cunctarum rerum opifici; pluribus supra validissimisque expositum est documentis. De Deo igitur Filio, ac de Deo Spiritu sancto, nunc explananda est opinio.

JUNONEM esse Lunam, jam antea ostensum est. Græci eam adpellabant Ἥρα quod vocabulum nihil aliud significat, nisi aërem. Macrobius, lib. 1 in somnium Scipionis, cap. XVII; *Iuno, inquit, & soror Iovis, & conjunx vocatur. Est autem Iuno aër: & dicitur soror, quia iisdem seminibus, quibus cælum, etiam aër est procreatus; conjunx, quia aër subjectus est cælo.*

10 Cælum heic intelligit Jovem. Jupiter igitur quum sit æternus ille ΘΕΥΣ, sive ΖΕΥΣ, sive ΘΕΟΨ, sive DEUS; rectè Junonem interpreteris Dei æterni filium, JESUM CHRISTUM; qui iisdem seminibus, quibus pater, ab æterno existit: unde etiam non soror, sed frater potius Dei patris videri poterat: quia illi æquævus erat. subjectus item eidem verè dicitur: non ut conjunx, sed ut filius. Ex Jovis autem ac Junonis conjugio Vulcanum natum, antiqua tradit gentium theologia; teste Homero, odyssæ libro VI. eum rectè interpreteris SPIRITUM SANCTUM; qui à Deo patre simul, & filio processit. Ignea hujus virtus ac potestas etiam visibiliter in hisce terris adparuit, quum, post adscensum Dei filii in cælum, super apostolos ejus veniens, lingvas eorum flammarum instar divideret. Igni autem comparatur propter puritatem ac fervorem. ignis quidpe purissimum omnium est elementum,

20 reliqua etiam elementa purgans. Hinc Romulus, apud Dionysium Halicarnassensem, lib. 1, Πυραϊνὰς πῦρ τὸ κλυτὸν ἠρώδου καλοῦσας, ἡγάγῃ τὸ λαὸν, τὰς φλόγας ἑπερθερώσκειν τὰ ἰσώσως τὸ μασμάτων ἕνεκα: id est: *Pyris ante tentoria incendi jussis, educit populum, & expiandi causâ per flammâs salire jubet.* Tum lumen inest igni: quod cum maximè Spiritui sancto convenit; ut qui illuminat menteis nostras. inest item fervor igni: quod idem Spiritui sancto quam rectissimè congruit. is quidpe ardorem & fervorem pietatis, omniumque virtutum excitat in animis electorum, uti nihil ardentius adpetant, quàm id ipsum, quod dicitur Spiritus. Hanc de igneâ Spiritui sancti vi opinionem quum etiam Germani nostri tenerent; complureis sibi ab ignis vocabulo tam feminarum, quàm virorum adsciverunt adpellationes; ut *Ildebrand* (quod nomen nunc corruptè dicitur *Hillebrand*, & Italis *Aldobrando*) *Ilde- rich*, *Ildegard*; & id genus alias. nam ignis hodièque Danis dicitur *ILDE*. Hæ autem adpellationes eadem ratione à Spiritu sunt quæsitæ, ut à generali Dei vocabulo *Theuth* innumera virorum nomina; quod supra, capite IX, ostensum. Ignem pro deo coluisse & Aegyptios, è Diodoro cognovimus. Idem fecisse & Persas, auctores sunt, inter alios, Herodotus lib. 1, & Strabo lib. XV. ideòque perpetuum custodiverunt; quam religiosissimè ei sacrificantes; testibus, Maximo Tyrio, dist. XXXVIII, & Procopio, rer. Pers. lib. II. De Ammonii quoque in Africâ ignis cultu, & perpetuo adservatu, testis est Plutarchus in libro de defectu oraculorum. De Romanorum igne Vestali, vulgò notum. Troas hunc antea in Asiâ coluisse, auctor est Statius, silvar. lib. 1, carm. 1:

— *An tacitâ vigilet face Troicus ignis.*

40 Et Silius, lib. 1:

*Et vos virginèâ lucentes semper in arâ
Laomedontæ Trojana altaria flamma.*

Sed & ipsum Dei populum Hebræos, ex ipsius Dei præscripto perpetuum aluisse ignem, testis est locupletissimus, divus Moses, Levitici cap. VI, ver. XII: *Ignis autem, inquit, qui est super altare, alitor in eo. ne exstingvitor: sed facito sacerdos, ut ardeant ligna super illud quolibet mane.* & ver. XIII: *Ignis jugiter alitor; ne exstingvitor.* Per ignem igitur intellexerunt prisca mortales tertiam Divinitatis personam, Spiritum sanctum. At, quum alius etiam, præter sanctum Spiritum, esset spiritus, qui vitiorum ardorem ac cupidinem inspirat, nempe sempiternus ille humani generis hostis Satanus; à quo invidia, contentiones, rixæ, lites,

50 certamina, bella, rapinæ, ac latrocinia procedunt: hujus discrimen prisca illi mortales, à veri Dei verâ veneratione delapsi, ignorant; à bono sanctoque Spiritu horum studiorum ardorem progredi putaverunt; sanctumque Spiritum ob ea venerati sunt sub Martis atque Herculis nominibus. Atque hæc unica fuit causâ, cur bellica virtus **FORTITUDO** summum semper apud omnes simul gentes obtinuerit pretium, maximumque honorem. Hinc illud Sili lib. IV:

— *Dea sola in pectore VIR TUS Bellantum viget.*

Isidorus, Origin. lib. XII, cap. 11: *Vir nuncupatus, quod major in eo vis est, quàm in feminâ. unde & Virtus nomen accepit.* Hinc est illud Diogenis Laërtii, in proemio: καὶ Φασὶ τὸν ἰσὸν

ἢ τὸ γυμνοσοφιστὴς ἔδρουιδας ἀνιγμάλωδῶς ἀποφθεγγόμενος φιλοσοφῆσαι, σέβειν θεοὺς, ἔ μηδὲν κακὸν δοῦν, καὶ ἀνδρείαν ἀσχεῖν. id est: *Agunt Gymnosophistas atque Druidas obscure, ac per sententias philosophari; colendos deos, nihil mali faciendum, & exercendam fortitudinem.* Atque hinc etiam primam bellatoribus, post mortem, in Elysiis campis, sive in caelo adscribebant sedem. Silius Italicus, lib. XIII:

*Cingunt regna decem porta. quarum una recepat
Belligeros durâ Gradivi sorte creatos:
Alterâ, qui leges posuere, atque inclita jura
Gentibus.*

Hoc etiam nostro saeculo sic sentire genteis barbaras, in oriente simul atque occidente, 10 simulque meridie, ii tradunt, qui eas oras peragrarunt. HERCULIS equidem nomen propriè Spiritui sancto conveniebat. Ἡρακλῆς enim Græcis dictus est, quasi Ἡρας κλέος, id est, *aëris gloria*; ut superiori capite ostensum. Per aërem autem quum intellexerint Junonem, qui est Filius Dei; rectè Spiritus S. dicebatur Dei gloria. Jam verò Hercules *credebatur gigantes interemisse, quum caelo propugnaret, quasi virtus deorum*; ut ait Macrobius, prædicto cap. xx, libri primi Saturnaliorum. Gigantes hosce nullos alios fuisse, quàm angelos, quos rebellanteis Deus caelo dejecit, infra patebit. Dii igitur illi etiam, quos gigantes caelo pellere conati sunt, nulli alii fuere, nisi in unitate Deus Pater, & Deus Filius. Quis autem ille Hercules, qui hos adjuvit in propugnando caelo, nisi tertia Deitatis persona, Spiritus sanctus? Sed pergamus ad reliqua. Luna dicta fuit *Mater deorum*. Hoc quoque 20 uni Filio Dei probè convenit. nam, quum ipse unâ cum patre, ceu Juno cum Jove, omnia sidera, & quaecumque his subjacent, condiderit, rectè omnium ipse videbatur genitrix, quorum Deus Pater genitor. Hinc divus Joannes, in euangelio, cap. 1, ver. III: πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, ἔ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν. id est; *Omnia per eum facta sunt; & absque eo factum est nihil quod factum.* Et divus Paulus, in epistolâ ad Coloss. c. 1, v. XVI, & XVII: ἐν αὐτῷ ἐκλήθη τὰ πάντα, τὰ ἐν πνεύματι, καὶ τὰ ἐπι τῆ γῆς, καὶ ὑπερταῦτα, ἔτι πνεύματι, ἔτι κτισθέντες, ἢτε ἀόρατοι, ἢτε ἐχρόματι: τὰ πάντα δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν ἐκλήθη. Ἐ αὐτὸς ἐστὶ πρὸ πάντων. ἔ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκαν. Id est: *Per eum condita sunt omnia, que in caelis sunt, & que in terrâ, visibilia simul & invisibilia; sive throni, sive dominatus, sive imperia, sive potestates: omnia per eum, & ejus respectu sunt condita. estque ipse ante omnia; & omnia per eum consistunt.* Plutarchus in Cra- 30 so, & Appianus in Syriacis, de deâ Hieropolitanâ loquentes: ταῦτ' αὖτ' οἱ μὲν Ἀφροδίτῃ, οἱ δὲ Ἡρᾷ, οἱ δὲ τῷ δὲχασί ἔ σπέρματι πάντων ἐξ ὑπερῶν ἀστρονομίας αἰτίας καὶ φύσιν νομιζοῦσι, καὶ τῷ πάντων εἰς ἀνθρώπους δὲχασί ἀγαθῶν καὶ κακοῦ ἀποδοῦναι. Hoc est: *Hanc alii Venerem, alii Lunonem, nonnulli causam & naturam, principia ac semina omnibus rebus ex humido præbentem, esse arbitrantur, & que principium omnium bonorum docuit mortaleis.* Solem atque Lunam ab æterno fuisse, atque ex se caelum & terram, & cuncta procreasse, ob idque Lunam dictam fuisse Ἴον, id est, *παλαιάν, veterem, ἀπὸ τῆ ἀϊδίου ἔ παλαιᾶς γενέσεως, ob æternam ejus & vetustam generationem*, supra ex Aegyptiorum θεολογούμενοι testatus est Diodorus. Hoc omnibus parti- bus quamapertissime competit Deo Patri, ac Deo Filio. unde etiam *Antiquus dierum* dictus est sancto vati Danieli, cap. VII, ver. IX. Luna alio vocabulo dicta fuit *Minerva*. unde 40 etiam Cæsar, quum Germanos Lunam pro deâ habere diceret, Gallos, Germanorum consanguineos, Minervam colere dixerat. Minervam ex Jovis capite progeneratam fabulabatur antiqua gentium theologia. Hoc etiam Filio Dei cummaximè convenit: ut qui ex Deo patre, sine matre, ab æterno progenitus est. Julianus Cæsar, in hymno, regi omnium rerum Soli dicato: τὸν δὲ πσῶντων στρατῶν τῶν θεῶν εἰς μίαν ἡγεμονικὴν ἔνωσιν συντάξας, Ἀθηνᾶν παρνοιασ παρέδωκεν. λέω δὲ μὲν μύθος φησὶν ἐκ τῆ Διὸς γενέσθαι κορυφῆς. ἡμεῖς δὲ ἄλλω ἐξ ὅλων ἔ βασιλείας Ἡλίου παροβληθῆναι, σωεχομένω αὐτῷ πάντων. ἀσφαιροῦτες ἔ μύθος, ὅτι μὴ ἐκ τῆ ἀκροτάτης μέρους, ὅλλω δὲ ἐξ ὅλων, ἐπεὶ τ' ἀλλὰ ἐξ ἑδὲν ἀσφαιροῦ Ἡλίου Δία νομιζοῦσιν, ὁμολογῶμεν τῇ παλαιᾷ φήμῃ. καὶ τὸ τὸν δὲ πσῶντων Ἀθηνᾶν λέγοῦσιν, ἔ καινοῖσιν ἔμμεν, ἐπεὶ ὁρθῶς ἀκροῦμεν. ἔ τῶ ἀσφαιροῦ καὶ πῆς παλαιᾶς ἐφαινεῖτο Ἀθηνᾶ παρνοιασ σύνθρονον. Ἀ πῆλωνι τῷ νομιζομένῳ μηδὲν Ἡλίου ἀσφαιροῦ. Hoc est: *Tan- 50 tum autem deorum exercitum in unam imperatoriam adunationem componens, providentiam ejus tradidit Minerva. quam fabula quidem tradit ex Jovis progeneratam vertice: nos verò totam ex toto rege Sole productam esse, atque ab eo contineri adseveramus. atque hæcenus discrepantes à fabulâ, quòd non è supremâ parte, sed totam ex toto arbitramur, nec aliâs Iovem ab Sole quidquam differre putamus, cum veteri opinione consentimus. Neque tamen, dum Minervam providentiam adpellamus, quidquam novi statuimus, modò rectè intelligamur. sic enim prisca quoque mortalibus visa est Minerva providentia, in eodem throno sedens cum Apolline: qui nullus alius, quàm Sol existimatur esse. Hæc sanè, quæ tam probè in æternum Dei Filium, Jesum Christum*

gionis Christianæ. Ergo, ex supra dictis quia certum est, priscos mortales per SOLEM, LUNAM, atque IGNEM, trinitatem in uno æterno Deo, rerum conditore, intellexisse; haud dubium jam esse potest, quin Germani quoque nostri, quos in *deorum numero Solem tantum, & Lunam & Vulcanum duxisse* auctor est Cæsar, eandem æterni Dei trinitatem intellexerint. Id quum Cæsar, sive in Galliâ, seu in Germaniâ percunctatus, haud satis percepisset; reliquos deos, quos ceteræ colebant gentes, ne famâ quidem eos accepisse, suspicatus est magis, quàm comperit. Quod autem & Mercurium, & Herculem, & Ilin, & Terram matrem, & Matrem deorum coluisse dicuntur, festosque his, cum sacrificiis, egisse dies; non tam varia coluisse videntur numina, quàm unius solius numinis varias virtutes, variosque effectus. quod ipsum aliis quoque initio gentibus factitarum, ex similitudine theologiæ perspicio. Nec fas est, nimium mirari, unos Germanos, præ ceteris cunctis gentibus trinitatem in vero Deo quàm diutissimè constantissimèque coluisse, donec tandem ad veram plenamque ipsius VERITATIS lucem pervenerunt; quando iidem ipsi, præ omnibus aliis, memoriam, sive notitiam de conditore suo THEUTH, & de mortalium primo, è terrâ condito MAN, quam diligentissimè tenacissimèque servaverunt. Cujus rei apud alias gentes nullum aliud vestigium, nisi quòd & Scythæ, & Aegyptii, & Aethiopes, & Græci, & Latini, inter se de origine humani generis certarint; in suâ quique regione è terrâ progenitum adferebant.

CAPUT XXX.

De Castore ac Polluce.

AUCTOR noster in libro de Germaniâ; Latissimè, inquit, patet Lygiorum nomen, in plures civitates diffusum. valentissimas nominasse sufficet; Arios, Helvecones, Manimos, Elysios, Naharvalos. Apud Naharvalos antiquæ religionis lucus ostenditur. præsidet sacerdos muliebri ornatu: sed deos interpretatione Romani Castorem Pollucemque memorant. Ejus numinis nomen Alcis, nulla simulacra, nullum peregrinae superstitionis vestigium: ut fratres tamen, ut juvenes venerantur. De iisdem deis sic Diodorus, in lib. IV: Οὐκ ὀλίγοι τὴν ἀρχαίων συγγραφεῖων καὶ τὴν μετέφθερον (ὧν ἐστὶ Ἐτίμας) Φασί, ὅτι Ἀργοναύτας μὲν τὴν Ἐδέραν ἀρπυγῶν, πύθιδας ἄσπιδιτῶν ἀπέφθησαν ναυτοὶ τὸ σῶμα τῶν Πόντου, πρῶτον ἐπιπέσειον καὶ ἀφ᾽ ἡδύμενος ἐ μνήμης ἀξίως. ἀναπλάσσειν γὰρ αὐτὰς ἀφ᾽ Ἐτάσιδων ποταμῶν ἐπὶ τὴν πηγάδα, καὶ τὸν ἵνα τὴν ναῦν διεκκυσίας, καὶ ἐπὶ πάλιν ποταμῶν τὴν ῥύσιν ἔχοντες εἰς τὸν ὠκεανὸν κατέπεσον, καὶ τὴν θάλασσαν. ἀπὸ δὲ τῶν ἀρκίων ἐπὶ τὴν δύσιν κωμωδίας, τὴν γὰρ ἔχοντες ἐξ ὠκεανῶν ἐπὶ πηγάδα ἠροφίους Γαδείρων, εἰς τὴν καὶ ἡμᾶς θάλασσαν εἰσπέσαν. ἀπὸ δὲ τῶν φέρων, ἀρκυῶν καὶ ἄλλων τῶν ὠκεανῶν καλοκῆντας κελτῶν σεβομένης μάλιστα τῶν ἡτῶν ὅτι Διοσκύρου. ἀρκυῶν δὲ ἐχόντων ἐκ παλαιῶν χρόνων τὴν τῶν ἡτῶν παρρησίας ἐκ τῶν ὠκεανῶν γερσημένω. εἶναι δὲ καὶ τὴν Ἐδέραν τὸν ὠκεανῶν χώρῳ ἐκ ὀλίγας ἔχουσαν ἀρπυγίας ἀπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν, καὶ τῶν Διοσκύρων. Hoc est: Non pauci, tum veterum, tum recentium (in quibus & Timæus est) scriptorum perhibent, Argonautas, post vellus abreptum, cognito, ostium Ponti ab Aetæa navibus præoccupatum esse, mirificum, relatuque dignum edidisse facinus. Tanaim quidpe ingressos versus fontis amnis ascendisse; navique per aliquod loci intervallum protractâ, per aliud flumen, in oceanum sese effundens, ad mare pervenisse. & tum ab septemtrionibus in occasum versus ita cursum flexisse, ut à sinistra continentem haberent, donec juxta Gadeis in mare nostrum inverentur. Ad hoc probandum his utuntur argumentis. nempe, quòd Celtæ, oceani adcole, deorum maximè Dioscuros venerentur. apud quos à priscis inde temporibus traditum, ex oceano deos hosce quondam ad ipsos delatos esse. prætereâque regionem oceano obversam haud paucas habere adpellationes cum ab Argonautis, tum ab Dioscuris deductas. Loca illa complura ad Celticum oceanum, ab Argonautis & Dioscuris cognominata, quæ fuerint, apud nullum auctorem, neque geographum, neque historicum, neque poetam, neque alium quemquam reperio. Fabulam esse de Tanais subvectione, & inde in oceanum transitione, ipse fluminum regionumque situs, quem satis notum nostra nunc habet ætas, manifestò coarguit. Fabula ea ex regionum ignorantia antiquis illis nata. nam, ut supra, capite primo, ostensum, è Riphæis montibus, haud ita procul oceano, exoriri Tanaim, & à septemtrionibus quasi meridianâ lineâ in austrum ad Mæotin paludem Pontumque Euxinum ferri putarunt. Vulgatiore fama fuit, Argonautas Istrum, Saum, atque Nauportum flumina, quorum hoc nunc dicitur Lanbach, subvectos, inde navi humeris Alpium humilia transportatâ ad aliud flumen Istrum, quod hodiè vulgò Qujero est in Histriâ, Adriaticum mare intrasse; ut auctor est Plinius, lib. III, cap. XVII. Ceterum eosdem hæc Celticæ populos intellexisse vetustissimos illos Græcorum scripto-